

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE**

03 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte - Vladimir Timofti,

Judecători - Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac, Victor Boico,

a judecat fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Postolachi Gheorghe în numele inculpatei Anton Lidia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2019, în cauza penală privind-o pe

Anton Lidia xxxx, născută la xxxx, originară și domiciliată din sat. xxxx,

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 29.04.2015– 23.06.2017;

Instanța de apel:12.07.2017 – 22.01.2018;

Instanța de recurs:02.05.2018 – 12.06.2018;

Instanța de apel:27.07.2018 – 06.06.2019;

Instanța de recurs:19.08.2019 – 03.03.2020.

În conformitate cu art.434, 435 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 23 iunie 2017, inculpata Anton Lidia a fost achitată de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.332 alin. (1) Cod penal al Republicii Moldova, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința de achitare, instanța de fond a constatat că prin rechizitoriu Anton Lidia Vasile a fost învinuită în faptul că, deținând funcția de director al grădiniței-creșă nr.II „Andrieș” din sat. Mereni, r-nul. Anenii Noi, fiind persoană publică, angajată în temeiul ordinului Direcției Generale învățământ Tineret și Sport Anenii Noi nr.19 din 04.04.2011, și activând în conformitate cu prevederile contractului individual de muncă nr.03/11 din 04 aprilie 2011, încheiat cu aceeași autoritate publică, acționând intenționat din interes personal întru gestionarea ilegală a

banilor bugetari destinați salarizării, la 01.10.2014, a întocmit ordinul 31-c, prin care i-a acordat concediu surorii medicale Palii Ludmila, începând cu 01.10.2014, până la 05.11.2014, totodată, pentru îndeplinirea acțiunilor sale infracționale, cunoscând cu certitudine faptul că Nicula Margareta este plecată peste hotarele RM și nu este angajata instituției, a numit-o ilegal pe Margareta Nicula substituitoarea funcției deținută legal de către Palii Ludmila pentru perioada 01.10.2014 - 31.10.2014, cu acordarea 1.0% salariu, indicând în acest sens în același ordin, date cu conținut fals precum că funcția va fi efectuată de către Margareta Nicula contrar prevederilor legislației muncii. Ulterior, acționând cu același scop, după emiterea ordinului nr. 31-c din 01.10.2014, cu conținutul fals la compartimentul înlocuirii Margaretei Nicula. la finele luni octombrie 2014, conform obligațiunilor de serviciu, în conformitate cu prevederile Legii RM nr.355 din 23.12.2005 „cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar” a îndeplinit tabelul de evidența a folosirii timpului de muncă a angajaților instituției pe care o conduce, unde la poziția a 3-a, știind cu certitudine că Nicula Margareta nu este angajată a instituției și nici nu a activat în perioada de tabelare a salariului, a introdus ilegal date oficial false în tabelul de evidența a timpului de muncă și listele de salarizare, ce constituie documente oficiale, înscriindu-i pe numele Margaretei Nicula 23 zile lucrătoare. În baza tabelului îndeplinit, din contabilitatea primăriei s. Mereni, r-nul Anenii Noi, Anton Lidia a ridicat ilegal suma de 1500 lei, care urma a fi achitată Margaretei Nicula, asumându-și ilegal atribuții de gestionare a banilor salariaților în alte scopuri neprevăzute, fiind folosiți banii ilegal de către Anton Lidia în alte interese personale, inclusiv repartizând sumele financiare indicate diferitor persoane la propria convingere și fără respectarea cerințelor legale, contrar destinației bugetului prevăzut pentru cheltuielile la achitarea salariilor angajaților grădiniței, prin urmare cauzând bugetului administrației publice locale a sat. Mereni, r-nul Anenii Noi daune materiale în sumă de 1500 lei.

Acțiunile lui Anton Lidia xxxx au fost încadrate juridic de organul de urmărire penală în baza art.332 alin.(1) Cod penal al Republicii Moldova, după indicii calificativi - înscrierea de către o persoană publică, în documentele oficiale a unor date vădit false, precum și falsificarea unor astfel de documente, dacă aceste acțiuni au fost săvârșite din interes material sau din alte interese personale.

3. Împotriva sentinței a declarat apel acuzatorul de stat, care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri de condamnare conform învinuirii formulate, prin care inculpata Anton Lidia să fie recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art.332 alin.(1) Cod penal al Republicii Moldova, iar în temeiul art.60 Cod penal să fie liberată de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție.

3.1 În susținerea apelului declarat, acuzatorul de stat a menționat că deși inculpata nu a recunoscut vina în cele incriminate, vina acesteia a fost pe deplin dovedită prin probele administrate legal în cadrul urmăririi penale și cercetate în

instanța de judecată și anume declarațiile părții vătămate Salcuțan Eugeniu, declarațiile martorilor Stratu Natalia, Lungu Galina, Vasilița Svetlana, Cerchina Tatiana, Nuța Mariana, Țiganu Ion, Lungu Veaceslav, Ceban Feodora precum și prin probelor administrate în cadrul urmăririi penale și cercetate în instanța de judecată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 ianuarie 2018, apelul procurorului a fost admis, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, prin care procesul penal în privința lui Anton Lidia în baza art.332 alin.(1) Cod penal a fost încetat, iar în baza art.60 Cod penal, inculpata a fost liberată de răspundere penală, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție pentru tragere la răspundere penală.

5. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar avocatul Postolachi Gheorghe, solicitând casarea acestei hotărâri și menținerea sentinței primei instanțe sau remiterea cauzei la o nouă rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 12 iunie 2018, a fost admis recursul ordinar declarat de avocat în numele inculpatului, casată total decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea soluției adoptate instanța de recurs a reținut că instanța de fond și cea de apel au comis următoarele erori de drept și anume:

- nu a respectat procedura de aplicare a prescripției tragerii la răspundere penală a persoanei inculpate, nefiind clar ce fel de sentință a fost pronunțată - de încetare a procesului penal pe motive de reabilitare sau nereabilitare, sau de condamnare, în descriptivul și dispozitivul hotărârii adoptate fiind prezente elementele ambelor categorii de hotărâri judiciare, care prin esența lor se exclud reciproc.

Mai mult, în descriptivul sentinței a constatat fapta pe art.332 alin.(1) Cod penal ca fiind dovedită indicând că „acțiunile infracționale ale inculpatei cuprind elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.332 alin.(1) Cod penal”, că „Anton Lidia a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.332¹ alin.(1), dar în dispozitiv a dispus, absolut divergent, inițial că: „procesul penal încetează” apoi că, inculpata în genere: „se liberează de răspundere penală”, lipsind aici și constatarea dacă ea este sau nu vinovată de săvârșirea infracțiunii imputate;

- și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel și neconsemnate în procesul-verbal cum ar fi: ordinul nr.310 c din 01.10.2014, tabelul de pontaj, tabelul de evidență a timpului de muncă și listele de salarizare, procesul – verbal de examinare a ordinului de numire a Margaretei Nicula în funcție de asistentă medicală și procesul verbal de examinare a tabelului de evidență a folosirii timpului de muncă a angajaților grădiniței.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2019, apelul declarat de procuror a fost admis, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre,

potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpata Anton Lidia a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art.332 alin.(1) Cod penal al Republicii Moldova, fiindu-i aplicată pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 500 u.c., ceea ce constituie suma de 10 000 lei, cu liberarea de pedeapsa penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție pentru tragere la răspundere penală.

7.1 În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a menționat că probele administrate de către partea acuzării confirmă vinovăția inculpatei Anton Lidia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 332 alin.(1) Cod penal.

Instanța de apel în decizia adoptată a constatat fapta și circumstanțele comiterii infracțiunii invocate în rechizitoriu și a conchis că instanța de fond neîntemeiat a ajuns la concluzia că Anton Lidia urmează a fi achitată pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii prevăzute de art.332 alin.(1) Cod penal, deoarece vinovăția acesteia în comiterea infracțiunii încriminate a fost dovedită pe deplin.

Așadar, verificând legalitatea și temeinicia sentinței contestate, instanța de apel dând o nouă apreciere probelor administrate la faza urmăririi penale, a constatat că Anton Lidia Vasile deținând funcția de director al grădiniței creșă nr. II „Andrieș” din sat. Mereni. r-nul. Anenii Noi, fiind persoană publică, angajată în temeiul ordinului Direcției Generale învățământ Tineret și Sport Anenii Noi nr.19 din 04.04.2011, și activând în conformitate cu prevederile contractului individual de muncă nr.03/11 din 04 aprilie 2011, încheiat cu aceeași autoritate publică, acționând intenționat din interes personal întru gestionarea ilegală a banilor bugetari destinați salarizării, la 01.10.2014, a întocmit ordinul 31-c, prin care i-a acordat concediu surorii medicale Palii Ludmila, începând cu 01.10.2014, până la 05.11.2014, totodată, pentru îndeplinirea acțiunilor sale infracționale, cunoscând cu certitudine faptul că Nicula Margareta este plecată peste hotarele RM și nu este angajata instituției, a numit-o ilegal pe Margareta Nicula substituitoarea funcției deținută legal de către Palii Ludmila pentru perioada 01.10.2014-31.10.2014, cu acordarea 1.0% salariu, indicând în acest sens în același ordin date cu conținut fals precum că funcția va fi efectuată de către Margareta Nicula contrar prevederilor legislației muncii. Ulterior, acționând cu același scop, după emiterea ordinului nr. 31-c din 01.10.2014, cu conținutul fals la compartimentul înlocuirii Margaretei Nicula, la finele luni octombrie 2014, conform obligațiilor de serviciu, în conformitate cu prevederile Legii RM nr.355 din 23.12.2005 „cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar” a îndeplinit tabelul de evidență a folosirii timpului de muncă a angajaților instituției pe care o conduce, unde la poziția a 3-a, știind cu certitudine că Nicula Margareta nu este angajată a instituției și nici nu a activat în perioada de tabelare a salariului, a introdus ilegal date oficial false în tabelul de evidență a timpului de muncă și listele de salarizare, ce constituie documente oficiale, înscriindu-i pe numele Margaretei Nicula 23 zile lucrătoare. În baza tabelului îndeplinit, din contabilitatea primăriei s. Mereni, r-nul Anenii Noi, Lidia Anton a ridicat ilegal suma de 1500 lei, care urma a fi achitată

Margaretei Nicula, asumându-și ilegal atribuții de gestionare a banilor salariaților în alte scopuri neprevăzute, fiind folosiți banii ilegal de către Anton Lidia în alte interese personale, inclusiv repartizând sumele financiare indicate diferitor persoane la propria convingere și fără respectarea cerințelor legale, contrar destinației bugetului prevăzut pentru cheltuielile la achitarea salariilor angajaților grădiniței, prin urmare cauzând bugetului administrației publice locale a sat. Mereni, r-nul Anenii Noi daune materiale în sumă de 1 500 lei.

Aceste, împrejurări au fost constatate prin totalitatea de probe acumulate la cauza penală sus indicată și care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, cum ar fi: prin declarațiile reprezentantului părții vătămate Salcuțan Eugeniu, declarațiile martorilor Stratu Natalia, Vasilița Svetlana, Lungu Galina, Nuța Mariana, Ceban Feodor, Roșca Aurelia, precum și sistemul de acte și documente acumulate și administrate în cadrul urmăririi penale cum ar fi: ordinul nr. 31- c din 01.10.2014, emis de Anton Lidia, prin care s-a dispus de a acorda concediu Ludmillei Palii din 01.10.2014, până pe 05.11.2014, pe care o va înlocui din 01.10.2014, până pe 31.10.2014, pe 1.0% salariu d-na Nicula Margareta.

Astfel, instanța de apel a menționat că materialul probator demonstrează cu certitudine vinovăția inculpatei, iar acțiunile inculpatei se încadrează în baza art.332 alin.(1) Cod penal al Republicii Moldova, după indicii calificativi - *înscrierea de către o persoană publică, în documentele oficiale a unor date vădit false, precum și falsificarea unor astfel de documente, dacă aceste acțiuni au fost săvârșite din interes material sau din alte interese personale.*

Consecvent, instanța de apel a menționat că, ținând cont de prevederile art.60 alin.(1) și (2) Cod penal, procesul penal urmează a fi încetat, cu liberarea inculpatei de răspundere penală, pe motiv că a expirat termenul de prescripție de 5 ani din ziua săvârșirii infracțiunii, or, fapta imputată inculpatei a fost săvârșită la data de 01.10.2014, făcând parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave.

8. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar, avocatul Postolachi Gheorghe în numele inculpatei, care invocând temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6), 8) și 12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat următoarele argumente:

- instanța de apel și-a motivat decizia de condamnarea lui Anton Lidia doar în baza depozițiilor martorului E. Sălcuțan și A. Roșca, care nu puteau avea calitate de martor, deoarece la urmărirea penală și în prima instanță au fost audiați în calitate de reprezentanți ai părții vătămate, fără a lua în seamă și alte probe din dosar. Instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare, având în vedere aceleași mijloace de probă, neavând la dispoziție date noi, ca ulterior să întemeieze hotărârea

de condamnare pe o nouă interpretare a declarațiilor martorilor audiați în primă instanță, fără a fi audiați în ședința instanței de apel.

- instanța de apel și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel, neconsemnate în procesul-verbal, cum ar fi declarațiile martorilor Cechina Tatiana, Banuța Mariana, Țiganu Ion, Lungu Veceslav;

- nu a fost audiată inculpata în ședința instanței de apel;

- instanța de apel a preluat funcțiile procurorului și a schimbat motivarea învinuirii indicând Legea nr.16 din 15.02.2008 „cu privire la conflictul de interese”, și Legea nr.397 din 16.10.2003 „privind finanțele publice locale”, care nu a fost indicată de procuror în ordonanța de învinuire și rechizitoriu;

- instanța de apel nu a dat apreciere argumentelor referitoare la învinuirea care este formulată și înaintată ilegal;

- nu a fost dovedită intenția directă, în rechizitoriu nu a fost descris și nici nu s-a constatat în ședința de judecată interesul material sau personal în comiterea faptei;

- instanța de apel a omis să motiveze lipsa elementelor componente de infracțiune;

- vinovăția inculpatei nu a fost confirmată prin probe pertinente și concludente, lipsește latura subiectivă și latura obiectivă a infracțiunii în acțiunile lui Anton Lidia, iar o sentință de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri, dubiile în probarea învinuirii urmând a fi interpretate în favoarea inculpatei;

- hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția potrivit art.427 Cod de procedură penală;

- instanța de apel face concluzie certă că Anton a săvârșit fapta din interes material și personal, fără a concretiza în ce mod a ajuns la așa concluzie și cum sa reflectat aceasta în rechizitoriu Aceste divergențe și neclarități în aprecierea elementelor componente de infracțiune echivalează cu nesoluționarea fondului;

- motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, fiind făcut un calcul neclar privind termenul de prescripție expirat, iar în dispozitiv se conchide aplicarea termenului de prescripție, ceea ce nu corespunde motivării supra.

10. Judecând recursul ordinar pe baza materialelor din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit conchide că acesta urmează a fi respins din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, îl respinge ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

Potrivit prevederilor art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art.427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent, deoarece art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Reieșind din conținutul cererii de recurs declarat, Colegiul penal lărgit atestă că, recurentul invocă în calitate de temeiuri pentru casarea deciziei instanței de apel temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6), 8) și pct.12) Cod de procedură penală, care stabilesc, că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, când nu au fost întrunite elementele infracțiunii, faptei săvârșite și s-a dat o încadrare juridică greșită.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că motivele și temeiurile invocate de recurent nu s-au confirmat în urma cercetării materialelor cauzei, argumentând în acest sens următoarele.

Ce ține de temeiul de recurs invocat de recurent, prevăzut de art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, în sensul că: „instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, sau motivarea soluției contrazice dispozitivul deciziei, sau instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor argumentelor din apel, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței”, Colegiul penal lărgit conchide că nu sunt incidente în prezenta speță, din considerentul că instanța de apel la examinarea cauzei a respectat prevederile art.414 alin.(1), 417 alin.(1) pct.8), 419 Cod de procedură penală și prin hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor relevante, invocate în apelul declarat, întemeind-u-și soluția în baza probelor examinate de prima instanță, care au fost examinate, verificate de instanța de apel, apreciate corect de aceasta, prin prisma art.101 Cod de procedură penală, consemnate în procesul verbal al ședinței de judecată, descrise în decizia atacată, soluția instanței nefiind afectată de o eroare gravă de fapt, iar decizia instanței de apel cuprinde motivele pe care își întemeiază soluția, faptele inculpatei fiind încadrate corect conform circumstanțelor faptice constatate în speță, din care considerente, temeiuri de a interveni în decizia instanței de apel nu se identifică de instanța de recurs ordinar.

În aceasta ordine de idei, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel s-a expus asupra probelor administrate legal de către organul de urmărire penală cu respectarea prevederilor art.100 alin.(4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă, potrivit art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității, veridicității și coroborării lor, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatei Anton Lidia în comiterea infracțiunii prevăzute de art.332 alin.(1) Cod penal, încadrarea juridică a acțiunilor acesteia fiind justă.

Totodată, instanța de recurs reiterează că la etapa judecării recursului nu analizează conținutul mijloacelor de probă, nu dă o nouă apreciere materialului

probator și nu stabilește o altă situație de fapt, decât cea constatată de instanțele de fond, aceasta fiind sarcina primordială a instanțelor de fond.

Din atare considerente, Colegiul penal lărgit nu examinează criticele referitoare la presupusa greșită reținere, pe baza probelor administrate în cauză, a anumitor elemente faptice, ci verifică, prin raportare la situația de fapt stabilită de instanțele de fond, corectitudinea dispunerii condamnării inculpaților conform infracțiunilor incriminate.

Mai mult, Colegiul penal lărgit menționează că *aprecierea probelor de către instanțele de fond poate să fie recunoscută ca o eroare gravă de fapt și reținută de instanța de recurs, doar în cazul unor expuneri denaturate - ce nu corespund conținutului factual a probelor, sau neluarea în considerare a acestora*. Astfel, argumentele recurentului în acest sens urmează a fi apreciate critic, or acestea nu confirmă că soluția emisă de instanța de apel ar contravine aprecierilor expuse în motivarea acesteia.

Cu referire la argumentele apărătorului precum că, instanța de apel și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel, neconsemnate în procesul-verbal, cum ar fi declarațiile martorilor Cechina Tatiana, Banuța Mariana, Țiganu Ion, Lungu Veceslav, Colegiul penal lărgit le apreciază ca fiind neîntemeiate, or, analizând conținutului procesului-verbal al ședinței de judecată se constată că declarațiile martorilor nominalizați, au fost obiect de studiu în instanța de apel, fiind consemnate în procesul-verbal al ședinței de judecată (f.d.19 vol.II), soluția instanței de apel nefiind afectată de o eroare gravă de fapt în acest sens.

Din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit conchide că, erorile invocate de către recurent prevăzute la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, nu și-au găsit confirmare la examinarea recursului.

În continuare, Colegiul lărgit reține că apărătorul a invocat în recurs precum *inculpata Anton Lidia nu a fost audiată în instanța de apel... iar instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare, bazându-se exclusiv pe dosarul din prima instanță, care conține depozițiile martorilor și declarațiile inculpatului, același dosar, în temeiul căruia fusese achitată în primă instanță... instanța de apel urmează să procedeze la o nouă audiere atât a inculpatului, cât și a anumitor martori ai acuzării solicitați de părți (hotărârile CEDO Popovici împotriva Moldovei din 27 noiembrie 2007, §72, și Dănila împotriva României din 8 martie 2007, §62- 63)*.

Verificând materialele cauzei sub acest aspect, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel nu a admis careva încălcare a dreptului inculpatei Anton Lidia la apărare, consfințit în art.6 CEDO, sub aspectele specificate de recurent. Instanța de apel a ținut cont de prevederile art.321 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală și a dispus examinarea cauzei în absența inculpatei, dat fiind faptul că Anton Lidia a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței, prin cererea înaintată de către apărătorul Postolachi Gheorghe în numele inculpatei, prin

care a solicitat examinarea cauzei în ordine de apel în lipsa inculpatei, cerere care a fost coordonată cu inculpata Anton Lidia și contrasemnata de către apărătorul acesteia, fapt consemnat în procesul verbal al ședinței de judecată (f.d.185,188 vol.II).

În susținerea acestei concluzii, Colegiul penal lărgit consideră esențial de invocat doctrina penală și jurisprudența CEDO în acest sens, or, principiul contradictorialității privește mai multe aspecte, printre care și prezența personală a inculpatului la judecată.

Astfel, în procesele penale, prezența celui trimis în judecată la dezbaterile cauzei este un element esențial al asigurării principiului contradictorialității, al unui proces echitabil, în general. După cum a decis Curtea europeană în mod constant în jurisprudența sa, posibilitatea pe care trebuie s-o aibă „acuzatul” de a lua parte la ședința de judecată decurge din obiectul și scopul ansamblului dispozițiilor art.6 din Convenție, deoarece lit. c), d) și e) ale par.3 ale aceluiași text recunosc „oricărui acuzat” dreptul „de a se apăra el însuși”, „de a interoga sau de a face să fie interogați martorii”, „de a fi asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba utilizată în ședința de judecată” toate acestea fiind de neconceput fără prezența sa. De aceea, legislatorul este obligat să ia măsuri de „descurajare” a absențelor nejustificate.

O situație specială, din punctul de vedere al respectării principiului contradictorialității, este aceea a absenței acuzatului de la proces sau, altfel spus, posibilitatea judecării în lipsă a unui acuzat care se sustrage de la judecată, prin raportare la exigențele art.6 din Convenție. Spre exemplu, pe cazul Mihaes v. Franța (25.05.1998), cu privire la inadmisibilitatea unui recurs în casație pentru motive legate de sustragerea voluntară a reclamantei de la judecată într-o cauză penală, fosta Comisie a considerat că aceasta nu constituie nici o limitare disproporționată a dreptului la un tribunal și nici a dreptului la un proces echitabil, deoarece, în speță, reclamanta a refuzat să fie prezentă, în persoană, în fața instanțelor de fond, ceea ce semnifică renunțarea la însuși dreptul de a participa la ședințele de judecată ale jurisdicțiilor care au pronunțat hotărârea.

În aceste condiții, Comisia a considerat că reclamanta, prin propria sa voință și în mod neechivoc, a renunțat la dreptul de a fi ascultată de tribunal și la dreptul de a se apăra în proces sau a audia martorii acuzării. Pe alt caz Kattan vs. România (21.01.2014), Curtea europeană a adoptat o decizie de inadmisibilitate, cu respingerea ca vădit nefondată a plângerii privind încălcările art. 6 CEDO, întrucât instanța și-a îndeplinit obligația pozitivă de a face demersuri pentru a asigura prezența inculpatului în instanță.

Prin urmare, Curtea a considerat că reclamantul a contribuit în mare măsură la crearea unei situații, în care în mod rezonabil, a putut prevedea consecințele comportamentului său examinarea cauzei în lipsa sa. În ipoteza în care o persoană a

avut cunoștință despre desfășurarea judecății și cu toate acestea nu s-a prezentat în fața instanțelor, este vorba despre o conduită procesuală culpabilă a persoanei.

Posibilitatea soluționării cauzei în lipsa inculpatului este recunoscută și prin Rezoluția nr.75 (11) a Consiliului Europei privind criteriile ce trebuie respectate în cazul în care o persoană este judecată în lipsă.

Astfel, în criteriul nr.9 se statuează că persoana condamnată în lipsă ar trebui să aibă dreptul la o nouă procedură de judecată, doar dacă dovedește faptul că absența sa de la judecata inițială este datorită unor cauze independente de voința sa și că nu a avut posibilitatea de a înștiința instanța.

Colegiul penal lărgit reține că nici reglementările internaționale și nici cele interne nu impun admiterea unei cereri de rejudecare în cazul unei persoane condamnate în lipsă, impunându-se verificarea faptului dacă aceasta s-a sustras sau nu de la judecată. A interpreta altfel dispozițiile legale, ar însemna a recompensa sustragerea de la soluționarea cauzei și a da posibilitatea condamnatului să se prevaleze de propria sa culpa, legitimând astfel un abuz de drept procesual.

De asemenea, se atenționează asupra faptului că de la regula prezenței inculpatului la soluționarea cauzei se admit și excepții, atunci când asigurarea acestei condiții ar conduce la amânarea nejustificată a procedurii, mai ales dacă inculpatul are o culpa în absența sa.

Raportând cele menționate la cazul supus examinării, Colegiul penal lărgit remarcă faptul că inculpata Anton Lidia avea cunoștință de derularea procesului penal care o privea, instanța de apel a întreprins măsurile necesare privind asigurarea prezenței acesteia, la ședințele de judecată, și ca urmare acesta a avut posibilitatea să-și exercite dreptul la apărare.

Mai mult ca atât, inculpata a fost reprezentat de către un apărător pe tot parcursul examinării cauzei, care a apărat interesele acesteia.

În concluzie, prin prisma art.321 alin.(2) pct. 2) Cod de procedură penală, se constată că instanța de fond corect a dispus continuarea examinării cauzei în lipsa inculpatei, care a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței, prin cerere de examinare în lipsa sa.

Referitor la eroarea prevăzută în pct.8) alin.(1) al art.427 Cod de procedură penală invocată de recurent, Colegiul reiterează că nici acest temei nu și-a găsit confirmare la judecarea cauzei, nefiind stabilită presupusa eroare de drept invocată.

Sub aspectul situației de „neîntrunire a elementelor infracțiunii”, se înțeleg acele cazuri când s-a produs condamnarea persoanei, însă acțiunile acesteia nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii respective (persoana nu este subiect al acestei infracțiuni, lipsește latura obiectivă sau subiectivă, sau legătura cauzală dintre acestea).

Astfel, verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține, că starea de fapt reținută și de drept apreciată de către instanța de apel,

concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relatate și examinate în cuprinsul hotărârii atacate.

Prin urmare, se constată că, s-au stabilit toate elementele componente ale infracțiunii, inclusiv vinovăția inculpatei Anton Lidia, după cum rezultă din decizia instanței de apel, care s-au pronunțat asupra circumstanțelor de fapt, și-a motivat concluzia bazându-se pe cumulul de probe pertinente și concludente, administrate pe parcursul judecării cauzei și apreciate în mod obiectiv.

Colegiul penal lărgit reține, că prezența în acțiunile inculpatei a elementelor care caracterizează latura obiectivă a infracțiunii imputate, au fost demonstrate prin probele descrise, acumulate la faza urmăririi penale și cercetate în cadrul ședinței de judecată în instanța de fond și instanța de apel, inclusiv procesul-verbal de examinare a ordinului de numire a Margaretei Nicula în funcție de soră medicală, cât și procesul-verbal de examinare a tabelului de evidență a folosirii timpului de muncă a angajaților grădiniței.

În atare situație, Colegiul penal lărgit va respinge ca fiind nefondate argumentele recurentului *precum că inculpata Anton Lidia nu a avut nici un interes personal din falsul tabelelor de pontaj, deoarece toți banii încasați au fost cheltuiți pentru necesitățile grădiniței, neobținând careva foloase pentru sine*, menționând în acest sens că potrivit dispozițiilor art.2 din Legea nr.16 din 15.02.2008 „cu privire la conflictul de interese”, prin interes personal legiuitorul stabilește orice interes, material sau nematerial, al persoanelor care rezultă din necesitățile sau intențiile personale ale acestora, din activități care altfel pot fi legitime în calitate de persoană privată, din relațiile lor cu persoane apropiate sau persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile personale cu partide politice, cu organizații necomerciale și cu organizații internaționale, precum și care rezultă din preferințele sau angajamentele acestora.

Inculpata Anton Lidia acționând în calitate de șef al unei instituții publice, finanțată de la buget, urma să activeze în strictă reglementare cu Legea nr.397 din 16.10.2003 „privind finanțele publice locale”, unde se statuează decontarea de plăți și surse financiare pentru diverse necesități, inclusiv pentru servicii de transport.

De asemenea, urmează a fi apreciate critic și argumentele recurentul în partea în care s-a indicat că partea acuzării nu a prezentat nici o probă directă întru dovedirea faptului că inculpata urmărind un careva interes personal, intenționat a admis falsul în actele oficiale, astfel lipsește elementul calificativ obligatoriu din componența infracțiunii incriminate, încadrate în art.332 alin.(1) Cod penal „interesul material sau alt interes personal”, or, aceste declarații pe de o parte nu au fost probate, iar pe de altă parte indică la faptul că acțiunile inculpatei au fost ilegale.

Cu referire la temeiul invocat de recurent în baza pct.12) alin.(1) a art.427 Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit atestă că o astfel de eroare în speța dată nu se constată, deoarece, supunând verificării decizia instanței de apel prin prisma erorii

de drept invocată de recurent în baza pct.8) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, Colegiul a statuat ca fiind legală și întemeiată concluzia instanței de apel privind recunoașterea vinovăției inculpatei Anton Lidia în baza art.332 alin.(1) Cod penal, concluzie pe care instanța de recurs și-a însușit-o și în acest sens nefiind necesară o reinterpretare.

Colegiul penal lărgit constată că alegațiile recurentului privitor la pretinsa eroare judiciară reținută la calificarea juridică a acțiunilor inculpaților este vădit nefondată, iar instanța de apel corect și-a motivat soluția de calificare a faptelor.

În atare situație, Colegiul penal lărgit consideră nefondate alegațiile recurentului în această parte și reiterează că invocarea unor pretinse erori admise la etapa judecării cauzei de către instanța de apel, urmează a fi precedate de o motivare corespunzătoare privind esența acestora și indicarea expresă a circumstanțelor cauzei cărora sunt subsecvente, ceea ce în cazul dat nu s-a realizat.

Instanța de recurs se raliiază argumentelor expuse în decizia instanței de apel, totodată, notând că, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO se admite însușirea concluziilor instanțelor ierarhic inferioare de către instanțele ierarhic superioare, în cazul când constatările acestora sunt fundamentate în fapt și în drept, fiind amplu prezentate în hotărârile atacate, constatându-se că la administrarea probelor nu au fost încălcate drepturile și libertățile constituționale ale participanților la proces, iar probele puse la baza hotărârilor nu conțin erori procesuale ce ar putea influența autenticitatea concluziilor formulate de instanțe.

Respectiv, Colegiul penal lărgit consideră necesar de a menționa că, potrivit statuărilor expuse de Curtea Europeană în hotărârile sale, aceasta a evidențiat cu titlul de principiu că, instanțele judecătorești trebuie să-și motiveze deciziile în temeiul art.6§1 al Convenției (*cauza Ruiz Torija vs. Spain, 9 decembrie 1994, §29*). Totuși, instanțele nu sunt obligate să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument al părților, mai cu seamă dacă el este invocat în mod repetat, iar extinderea la care se aplică această obligație de a prezenta motive poate să varieze în dependență de caracterul deciziei și circumstanțele cauzei, or, în opinia Curții, în cazul în care instanța supremă refuză să admită o cauză din motivul că nu sunt întrunite temeiurile legale pentru această cauză, o motivare foarte succintă poate satisface cerințele art.6 din Convenție (*cauza Bachowski vs. Polonia din 02.11.2010*).

Astfel, având în vedere cele menționate, Colegiul penal lărgit atestă că decizia instanței de apel corespunde tuturor prevederilor legii procesual - penale, fiind argumentată și întemeiată, ceea ce impune soluția de respingere ca inadmisibilă a recursului ordinar declarat de către avocatul Postolachi Gheorghe în numele inculpatei Anton Lidia ca fiind vădit neîntemeiat.

11. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către avocatul Postolachi Gheorghe în numele inculpatei Anton Lidia, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2019, în cauză penală privind-o pe *Anton Lidia xxx*, cu menținerea deciziei atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 07 mai 2020.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico